

MALÝ VELKÝ PŘÍBĚH O ŠTĚDROSTI

19.11.2023, Kamil Vystavěl

Matouš 25,14-30: *Bude tomu, jako když člověk, který se chystal na cestu, zavolal své služebníky a svěřil jim svůj majetek; jednomu dal pět hřiven, druhému dvě a třetímu jednu, každému podle jeho schopností, a odcestoval. Ten, který přijal pět hřiven, ihned se s nimi dal do podnikání a vyzískal jiných pět. Tak i ten, který měl dvě, vyzískal jiné dvě. Ten, který přijal jednu, šel, vykopal jámu a ukryl peníze svého pána. Po dlouhé době se pán těch služebníků vrátil a začal účtovat. Přistoupil tedy ten, který přijal pět hřiven, přinesl jiných pět a řekl: 'Pane, svěřil jsi mi pět hřiven; hle, jiných pět jsem jimi získal.' Jeho pán mu odpověděl: 'Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi a raduj se u svého pána.' Přistoupil ten se dvěma hřivnami a řekl: 'Pane, svěřil jsi mi dvě hřivny; hle, jiné dvě jsem získal.' Jeho pán mu odpověděl: 'Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi a raduj se u svého pána.' Přistoupil i ten, který přijal jednu hřivnu, a řekl: 'Pane, poznal jsem tě, že jsi tvrdý člověk a sklízíš, kde jsi nesel, a sbíráš, kde jsi nerozsypal. Báal jsem se, a proto jsem šel a ukryl tvou hřivnu v zemi. Hle, zde máš, co ti patří.' Jeho pán mu odpověděl: 'Služebníku špatný a líný, věděl jsi, že žnu, kde jsem nezasel, a sbírám, kde jsem nerozsypal. Měl jsi tedy dát mé peníze peněžníkům, abych přišel a to, co mi patří, si vybral s úrokem. Vezměte mu tu hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven! Neboť každému, kdo má, bude dáno a přidáno; kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má. A toho neužitečného služebníka uvrhnete ven do temnot; tam bude pláč a skřípění zubů.'*

Ježíš byl specialista na vyprávění malých velkých příběhů. Říkám malých, jelikož to nejsou žádné romány, nýbrž všehovšudy pár vět, pět, deset, patnáct veršů v Bibli. Ale zároveň to jsou příběhy velké, v několika slovech bývá zhuštěný a sbalený obrovský časový rozsah. Jako když vylezete na rozhlednu a rozhlédnete se po krajině od obzoru nalevo, k obzoru napravo, od východu až na západ.

Pohled zpět

Bude tomu, jako když člověk, který se chystal na cestu, zavolal své služebníky a svěřil jim svůj majetek... Hospodář se chystal odcestovat – to je horizont našeho života směrem na východ, směrem zpět do minulosti. Každý cestovatel si bere s sebou něco málo na cestu, ale podstatnou část svého jmění zanechává na místě, odkud vyšel. Tak třeba domov, nebo všechny vztahy a známosti, pak také půdu, pole, louky, lesy a konečně i všechny možné majetky – movité i nemovité.

Platební karta, co nosíme v peněžence (popř. pokud platíte mobilem, tak mobilní telefon) v nás může vzbuzovat klamný dojem, že podstatnou část toho, co mám, mám vlastně nějak u sebe, i když třeba sednu do letadla a odcestuji za oceán. Ve skutečnosti ovšem hned při loučení a při odchodu z domu opouštím a zanechávám za sebou nezměrné jmění. A tak není divu, že ten člověk před dalekou cestou dobře uvážil, že nemůže nechat všechny ty věci a domov a pole a přátelství jen tak zanechat. Dohodl se se svými spolupracovníky, že dvě drahocenné mezi ně rozdělí – jak? Podle jejich schopností, podle toho, v čem byl kdo zdatný a v čem se kdo dobře vyznal - *jednomu dal pět hřiven, druhému dvě a třetímu jednu, každému podle jeho schopností, a odcestoval.*

Pořád ještě hledíme kamsi zpět, na začátek, do vzdálené minulosti. Ten horizont je tak moc vzdálený, že si ono rozdělování a svěřování Pánova majetku snad ani nikdo z nás pořádně nepamatuje. A právě proto Ježíš ten příběh vyprávěl, abychom věděli, abychom nezapomněli, abychom rozuměli a chápali, odkud každého jitra vychází slunce a hlavně odkud vzešel jeden každý/jedna každá z nás.

Pohled vpřed

A nyní se na pomyslné vyhlídkové věži obraťme čelem vzad a zahleďme se svými zraky na západ, do budoucnosti, k cíli našeho žití. K tomu bylo řečeno toto: *Po předlouném čase Pan přichází a provádí zúčtování...* Pochopitelně, jestliže nejprve ze svého drahocenného majetku štědře rozdával (a vezte, že každá hřivna byl pořádný a několik desítek kilogramů těžký balík peněz), když tedy Pán hodně rozdával, bude taky v budoucnu hodně zvědavý na to, s jakým výsledkem se shledá. V jakém stavu asi nalezneme svůj domov? Jak budou vypadat jeho lesy, sady a pole? A co asi bude s jeho přáteli, jak se jim daří? A tak dále.

A opět je zde řeč o něčem hodně vzdáleném. Je to horizont, k němuž všichni jdeme, a zároveň není nikdo, kdo by z vlastní zkušenosti mohl říci a moudře poučit, co a jak bude, jakmile hospodář přijde.

Stojíme na rozhledně, můžeme se koukat na východ, můžeme hledět na západ. Můžeme věřit, že

naše přítomnost, naše tady a teď, dnešek je vložen do těchto dvou smysluplných okrajů, do tohoto malého velkého rámce a příběhu.

Žít mimo příběh?

Existuje ještě možnost opačná, že na žádnou věž a vyhlídku nepolezeme, nemusíme napínat svůj zrak do dále, nemusíme si připomínat svoji dávnou minulost, nemusíme očekávat budoucí návrat Pána našich životů a našeho světa. Ten Ježíšův malý velký příběh nemusíme brát vážně, nemusíme na něj věřit.

Ovšem upozorňuji, že plátno bez rámu se vůbec nedá napnout ani vymalovat. Jestliže krajina nebude mít svůj východní a západní horizont, odkud by mohlo vyjít slunce? A jestliže se člověk bude žít bez výchozího bodu a bez cíle, jestliže hodíme jakýkoli malý či velký příběh za hlavu, jaký smysl by mohl dávat dnešek? Je to velká bolest naší doby – spousta lidí se necítí být součástí většího celku a příběhu. Chybí výchozí základna, chybí cíl, k němuž by člověk mohl den za dnem, krok za krokem jít. Zbývá jen přítomné a prázdné teď, beze směru, bez kompasu, bez mapy. A Ježíš k tomu řekl: *Kdo nemá, tomu bude odňato i to, co ještě má.*

A přitom jsou příběhy, který stojí za to vzít za své. Je třeba hledat, poslouchat, vyprávět a prožívat takové příběhy, které život obohacují. *Kdo má, tomu bude dáno a přidáno.*

Velké jmění

Konec rozhlížení do dále. Žijeme teď a každý z nás má rozličné schopnosti – tak jako i služebníci v Ježíšově vyprávění měli různé přednosti. Podle našich osobních nadání hospodář rozdál a rozdává každému z nás část ze svého jmění: ... *jednomu pět hřiven, druhému dvě, třetímu jednu, každému podle jeho schopností.*

To Boží jmění, hřivny, či poklady jsme dostali, máme je ve svých rukách a dlouhý čas je můžeme užívat. A pozor: všichni dostali mnoho. I ten poslední služebník je hoden veliké důvěry hospodáře, má k dispozici celou jednu hřivnu, pětatřicet kilo stříbrňáků, a to prosím pěkně byla tehdy zhruba mzda jednoho zemědělského pracovníka za patnáct let tvrdé práce. Pětatřicet kilo z nebeského jmění, pytel plný lidských vztahů, kousek půdy na Božím světě, část z domova našeho Pána, který na čas odešel a nechal nás hospodařit na svém. Co by se s tím vším dalo podniknout?

Boží jmění v našich rukách

Ten, který přijal pět hřiven, ihned se s nimi dal do podnikání a vyzískal jiných pět. Tak i ten, který měl dvě, vyzískal jiné dvě. Ten, který přijal jednu, šel, vykopal jámu a ukryl peníze svého pána.

Asi všichni tušíme, co jsou ty nebeské dary a hřivny. Na vlastní kůži totiž zakoušíme jejich blahodárny vliv. Tak například, jistě znáte ten skvělý pocit, když vás druzí lidé berou vážně, když nezlehčují, nezesměšňují naše slova, myšlenky a názory. Je velmi příjemné, když se druhý vůči nám zachová poctivě a férově. Víme všichni, jak potěší upřímné poděkování za naši odvedenou práci. A sami jsme vděční, když nám naše pochybení druhý velkoryse promine a umožní, abychom svoji chybu napravili. Všechno toto a leccos dalšího jsou nebeské zlaťáky, které Hospodin svěřuje lidem. Je to Boží majetek, ne náš, my ho však bohatě a s důvěrou dostáváme k užívání.

Životní chybou by bylo toto jmění brát a schovávat si jen pro sebe. Uctivost, laskavost, přímost, odpuštění, vděčnost, smířlivost, to jsou cenné bankovky, které nesmí zůstat ležet někde v sejfě pod zámek. Nesmíme se o ně bát, právě naopak, nebeské jmění musí jít do oběhu, tak aby procházelo rukama a domácnostmi, aby i zvířata i ta pole a lesy zakoušely dobrodiní Boží mzdy. Kristus ujišťuje, že takové investice se vždycky vrátí, vyplatí se, nebeské jmění se na zemi bude množit. Naše každodenní počínání takto dává dobrý smysl. A navíc je tu zaslíbení nefalšované radosti, neboť čteme: *Služebníku dobrý a věrný, (...) vejdi a raduj se u svého pána.* Patříme tedy do úžasného příběhu plného štědrosti: Boží velkorysost byla na začátku, když rozdával ze svých pokladů. Naše štědrost v současnosti má moc rozpohybovat a rozmnožit štědrost lidí okolo nás. A na konci opět bude rozdávat štědrý dárce radosti, náš dobrý a spravedlivý Pán.

Bože, děkujeme za důvěru, s níž nám svěřuješ své poklady. Chceme podle svých schopností a možností tvé jmění přijímat, užívat, rozdávat a žít. Prosíme, daruj nám k tomu odvahu, abychom se přestali bát.